

Ἡ περίοδος αὗτη τεοματίζεται διὰ τῆς ὑπερφυ-
οῦς σκέψεως, τῆς πληρούσης ὀλόκληρον τὸν δέκατον
ὅρδον αἰῶνα, Ὁ αἰώνιος οὗτος, αἰών τῶν ἐπαναστά-
σιν, τῶν γυναικῶν, τῶν ἡθικῶν, τῶν κοινωνικῶν
καὶ πολιτικῶν μεταμορφώσεων, καθίσταται μοναίως
ἡ ἀρετηρία νέας, πλήρεστέρας ἴστορικῆς δημιουργίας.

Μέχρι τῆς οπίγειας ταύτης τὰ ἀποτελέσματα τῆς
ἐπαναστάσεως δὲν καθαιρίσθησαν ἀκόμη. Ἐξακολού-
θεῖ αὕτη καὶ ὅταν ἔξακολονθήσῃ συνταράττοντα τὴν
ἀνθρωπίνην συνείδησιν ἐν τῇ ἀραιότητει μοείττοντος
καταστάσεως πραγμάτων.

Ἐσται κατορθωτὸν τοῦτο ἐν τῷ προσεχεῖ χρό-
νῳ; Ἀμφίβολον ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος ἐπιφύλη
μᾶλλον ἢ ἐστεργοποιήθη ἐκ τῶν ἐπανεικημένων
ἐπαναστατικῶν συγκλονίσεων. Ἀνατολή καὶ Αἴσις,
Βορρᾶς καὶ Μεσημβρία συναγωνίζονται καὶ ἀνταγω-
νίζονται πρὸς τὴν ενδεσμὸν ὑπερτέρου κοινωνικοῦ κα-
θεστῶτος, δυναμέρου τὰ ἔξασφαλίη τὴν φυσικὴν
καὶ ἥθικὴν ὕγειαν καὶ εὐεξίαν τῶν λαῶν. Πόλεμοι,
ἐπαναστάσεις, μεταμορφώσεις ἰδεῖν καὶ σύστημάτων.
Τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, ἡ ἥθική της καὶ ἡ ἀνηθι-
κότης εἰς πλήρη σύγκρουσιν. Ὁ δαιμὼν τῆς ἐργα-
σίας ὁργιάζει ἐπὶ τῶν ἐρευπίων.

Τοιαύτη εἶνε ἡ σύγχρονος ἐλκύση. Ἀπιρέσκει εἰς
τὸν συντηρητικὸν, Ἀλλ' οὐκ ἄλλας ἔσται δυνατόν.
Τὸ ἀνθρώπινον θηρίον ἐνασμενίζει ἐπὶ τῇ συντελο-
μένῃ καταστροφῇ. Ὁ Καλυπτὸν κατίσχνας τοῦ Ἀρ-
ιλ. Ἡ νέα ἰδέα, ἡ ἀνθρωπιστική, δὲν εἶνε δυνατὸν

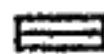
τὰ τύχη πραγματώνεως, νὰ θραιμβεύσῃ, ἕως τῆς τοιαύτης ποδὸς ωραν ἐπικρατήσεως τῶν ἀκαθάρτων καὶ πονηρῶν δαεμονίων.

“Ο μέγας παγκόσμιος πόλεμος τοῦ 1914, ἐπισκήψας ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίου γένους, κατ’ ἀνάγκην ἔξει τὰ ἐπακόλουθά του. Ἀντιλαμβανόμεθα αὐτῶν ἐγγωνίᾳ καὶ ἀδημοσίᾳ. Ἡ σκέψις ἐσταμάτησε ποδὸς τοῦ φαινομένου, μὴ δυναμένη νὰ ἔξενδῃ τὴν προσήκουσαν, τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ἐρμηνείαν. Ἄλλα δὲν εἶναι δυναχεόης αὕτη. Ὁ τε ἀτομικὸς καὶ ὁ κοινωνικὸς ἔγκεφαλος διατελεῖ τεταργμένος ἐκ τοῦ σεισμοῦ, δην ὑπέστη καὶ ὑφίσταται. Πάντα τὰ συμβαίνοντα ἔκτοπα καὶ ἄλλοπρόσωπα, θρησκευτικά, ηθικά, κοινωνικά, οἰκονομικά, πολιτικά, εἶνε συμπτώματα καὶ παθολογικαὶ ἔκδηλώσεις τῆς φοβερᾶς ρύσου, τῆς καταρυχούσης ἀπό τινος καιροῦ τὸν ἀνθρώπινον ὅγαρισμον. Κατάρα, ἀνάθεμα, ἀγρίευσις, εὔχων καὶ εὐλογιῶν. Τὸ ἔγκλημα τῆς ἀνθρωπίνης ἀλληλοκτονίας ἀνάγκη νὰ ἔξαγνισθῇ διὰ τῆς τιμωρίας τοῦ ἔγκλιματος. Ὁ ἀσωτος υῖδος δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰς πατρικὰς ἄγκαλας, νὰ θερμαινθῇ ὑπὸ αὐτῶν, ἀν δὲν τιμωρηθῇ τὸ πρῶτον. Ἐσται ἔξαγνιστικὴ ἡ τιμωρία καὶ θέλει καταγοήσει ὁ μέγας ἔγκληματας τὸ διαπραχθὲν ἀγοστιούργημα; Ἐπὶ τοῦ παρόντος οὗτος ἀριεῖται τὴν ἐροχήν του· κατ’ ἀκολούθιαν διατελεῖ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς αὐτῆς ἔγκεφαλικῆς ἀνωμαλίας, μὴ διολογῶν τὸ ἀμάρτημά του, ἀλλὰ προπαραπεναζόμενος ποδὸς νέος συρράξεις καὶ ἀγαστατώσεις. Αὐτοτιμω-

ΕΠΙΒΛΗΤΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ ΦΙΛΟΧΩΡΙΚΟΥ ΕΦΕΤΟΥ ΗΜΕΑΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΙΓΑΙΟΝ ΚΑΙ ΕΛΛΑΣ

φεῖται, ἡ θεία δίκη τῆς ἴστορίας ἐπιφυλάσσει ἵσως μείζονα κακά, μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ ἔξαργνισμοῦ. "Ολούτο τὸ κατάρατον γένος! Καὶ ἡ ἀπόλεια αὐτῷ ἔσται ἡ ἀνασύνθεσις τῆς ρέας ἴστορικῆς κοινωνίας.

"Υπὸ τοιαύτην τῶν προγμάτων ἐξέλιξιν ἔχει τὸν λόγον ἡ ἀπαισιοδοξία. Αὕτη καὶ μόνη ἔσται ἰκανή καὶ δομοδία τὰ ἔξενα τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος κατὰ πόσον δὲ πολιτισμὸς καὶ ἡ πρόοδος, ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τέχνη, κατέστησαν τὸ ἀνθρώπινον γένος ἡθικώτερον, φιλαλληλότερον, εὐδαιμονέστερον. "Η τούναντίον, ὡς ἀριδήλως μαρτυρεῖται ἐκ τῆς κρατούσης ἀνισορροπίας. Ποίησις, φιλοσοφία, ἡ σκέψις, ἀπόλεσαν τὴν πνεύμα-
αντῶν, παρασυρθεῖσαι ὅπῳ τοῦ πυγκοσμίου ἀνεμο-
στροβίλου.

"Ἐρωτᾶται ἥδη ὅποι τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων διειρρόπολων τῆς σκέψεως, κατὰ τὴν συνετέλεσαν δὲ πολιτισμὸς καὶ ἡ πρόοδος, θρησκευτικότης καὶ ἡθικότης τοῦ ἀνθρώπινου γένους, ἡ ἐλευθερία καὶ αὐτόνομος πολιτικὴ κοινωνία πόδες ἐπίτευξιν τῆς ἀνθρώπινης εὐ-
δαιμονίας. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίοδον τῶν μεγάλων ἴστορικῶν κοίσεων δὲ ἀνθρώπων τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνος, κατακτητής καὶ δυνάστης τῆς ὅδογείου σφρά-
γας, τῶν θαλασσῶν αὐτῆς, τῆς ἔηρᾶς καὶ τοῦ ἀέρος, εἶνε εὐτυχέστερος τοῦ πηθικανθρώπου, τῶν ἀγρίων καὶ τῶν βαρβάρων φυλῶν τοῦ παρελθόντος; Κατὰ πύσον ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς καρ-
δίας ἡ παίδευσις, ἡ μύρφωσις, ἡ ἀνατροφὴ τῆς οἰκο-

γενείας, τῆς κοινωνίας, τῆς πολιτείας; ή τούτωντόν,
ή γνῶσις κατέστησε τὸν ἀνθρώπων ποιηρότερον καὶ
ἐπιτηδειότερον πόδες τὸν κακὸν μᾶλλον τοῦ ἀγρίου καὶ
τοῦ ἀπολιτίστου; Άνσαχερής ή ἀπόκρισις εἰς τὰ ἔρωτή-
ματα ταῦτα τῶν ὀπαισιοδόξων, οὐ μὴν ἄλλα καὶ τῶν
Θετικῶν ἐρευνητῶν τῶν ἀνθρώπων φαιγομένων.

Ἡ ἀνθρωπίνη πρόσοδος εἶνε γεγόνος ἀγαμφίδοη-
στον, προσπίπτον εἰς τὰ δράματα καὶ τὰς ἀντιλήψεις
καὶ τοῦ τελευταίου τῶν ἐπαΐστων. Πρόσοδος τοῦ γέ-
νους καὶ τοῦ εἴδους, τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ συνόλου.
Αὕτη δὲ δρείλεται πρωτίστως, οὐχὶ εἰς τὴν θείαν ἀπο-
κάλυψιν καὶ ἐνέργειαν, ἀλλ᾽ εἰς τὴν ἐνδελεχῆ διὰ τῶν
αἰώνων ἐργασίαν τοῦ πνεύματος, εἰς τὴν ἐπικεχάτησην
τῆς σκέψεως, τῆς ἐρεύνης καὶ τῆς ἀγαλάσσεως τῶν
ψυσικῶν καὶ ηθικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ζωῆς.

Ίδεαι καὶ αἱ μορφαὶ αὐτῶν ἀναπτύσσονται πλη-
ρέστερον ἐν τῇ ροῆ τῷν αἰώνων. Τὰ πάντα ωεῖ· οὐ-
δὲν μόνιμον καὶ ἀμετάβλητον τὰ πρόσω παὶ τὰ ἀπί-
στω ἀλληλοδιαδέχονται. Ἐλλ' εἰς πάσας ταύτας τὰς
ποικιλίας καὶ τὰς μεταμορφώσεις δποῖον τοῦ ἀνθρώ-
που τὸ κέρδος; Ὁ βιολόγος μέρει ιψήχαριστημέρος
ἴσως; δι ψυχολόγος, δι ἴστορικός, δι πολιτικός· ἀλλ' δι
ἀνθρώπως; Ἡ λεγομένη πρόσοδος καθίσταται ἐνίστε
σταπιμότης, ἢν μὴ δπισθοδρόμησις πόδες τὸν παλαιὸν
αἰῶνα, δι τὸν ματαίω ἀποκαλεῖ καὶ γεράίσει μὲς κρυ-
σσοῦν δι φρησκευτικός καὶ ποιητικός μυσταριγός καὶ
διειρητόλος.

Αἱ ἴστορικαι κατάστοσφαι καὶ μεταμορφώσεις τοῦ

ἀνοργάνου καὶ τοῦ δρυγανικοῦ κόσμου τυγχάνουσι γεγονότα ἀγαμφισβήτητα. Ἐλλ' ἐκ τίνων αἰτίων προῆλθον; ἐκ τῆς θείας βουλήσεως, ἐκ τῆς ἀνάγκης, ἐκ τῆς τύχης; Ἡ ἐπιστήμη σταματᾷ πρὸ τοῦ ἔρωτήματος τούτου· μόνον ἡ στοίχοις καὶ ἡ φαντασία λαμβάνουσι τὸν λόγον πρὸς ἐξήγησιν τῶν τοιούτων φαινομένων· ἡ ἀλιγθεῖται κατ' ἀκολουθίαν εἶνε ἀπροσπέλαστος εἰς τὸ ἀριθμώπιον γένος, καὶ τὸ διανοούμενον καὶ τὸ ἐστεοιημένον πλήρους τῆς διαγοητικῆς δυνάμεως, τὸ ἀγτιλαμβανόμενον τῶν πραγμάτων εἰκῇ καὶ κατὰ τύχην. Τίς ἐκ τῶν δύο εἶνε δὲ εὐδαιμονέστερος; δὲ ἐρευνῶν καὶ κοίνων, ἢ δὲ πιστεύων μόνον καὶ ἀποδεχόμενος ἀσυζητητὴ τὰ συμπεράσματα τῆς πίστεως, ἀδιαφορῶν περὶ τῆς ἀλιγθείας καὶ τῆς πραγματικότητος; ἄγνοια καὶ εὐδαιμονία, γνῶσις καὶ θλίψις, ἀμφότερα ταῦτα συναντῶνται ἐν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ περιόδῳ, καὶ τῆς τυφλῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλευθέρας ἐρεύνης. Καὶ μᾶς μαρτυροῦσι τὰ ἵστορικὰ δεδομένα τῶν λαῶν, ἡ γνῶσις καὶ ἡ ἄγνοια τυγχάνουσιν οὐχὶ ἀπόλυτα, ἀλλὰ σχετικά. Γίγνωσκω, ἀλλ' εἶμαι βέβαιος περὶ τῆς ἀλιγθείας τοῦ γιγωσκομένου; Ἀγνοῶ, ἀλλὰ κατὰ τί τυγχάρω ἥττων καὶ υποδεέστερος τοῦ γιγωσκοτος; Τὸ μόνον ἀληθὲς καὶ ἀγαμφισβήτητον τυγχάνει τὸ σωκρατικὸν ρητὸν οὐδὲν οἶδα. Ἡ ἐπισταμένη μελέτη τῶν φυσικῶν καὶ ἡθικῶν πραγμάτων καὶ φαινομένων κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν καθιστᾷ τὸν ἀνθρωπον συφρώτερον, ἔτι μᾶλλον εὐδαιμονέστερον. Εὐτυχία κατ' ἀκολουθίαν, ἐπιστήμη, γνῶσις.

σπανώτατα συμβαδίζουσι καὶ συλλειτουργοῦσιν ἐγ τῇ ιστορικῇ ἔξελίξει τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τοῦτο καὶ μόνον τυγχάνει τὸ πόρισμα τῆς γυναστικῆς δυνάμης ως τῶν αἰώνων.

“Υπὸ τὴν παραζήλην ταύτην τῷ θρησκευτικῷ, τῷ φιλοσοφικῷ, τῷ ἐπιστημονικῷ ἀγαλάνσεων καὶ δογμάτων πελαγοδρομεῖ ὁ ἀνθρωπός διὰ τῶν αἰώνων, ἐλάχιστα γινώσκων καὶ δυνάμειος τὰ μάθη καὶ τὰ κατανοήση. Ἀλλ’ ἡ ματαιότης αὐτοῦ καὶ ἡ κερδοξία δὲν ἐπιτρέπει τὴν δμολογίαν τῆς ἀγροίας, τῆς ἀγνωσίας. Ἐφεῦρε τὴν πρόοδον. Ποιηταί, θρησκευτικοὶ μυσταγωγοί, φιλοσοφικοὶ αἰρεσιάρχαι, ἐπιστημονικοὶ ἐρευνηταὶ ἐξήραν ἐν πάσῃ περιστάσει τὴν γυναστικὴν αὐτῶν συνθετικότητα, ἐκήρυξαν τὴν πρόοδον ὡς τὸν ἀγαγκαῖον κανόνα τῆς ἀνθρωπίνης ζυγῆς, ἀναζητούσης διὰ τῆς σκέψεως τοὺς νόμους τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ καλοῦ πρὸς πραγμάτων αὐτῶν ἐν τῇ ιστορίᾳ. Ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς κόσμος, παρὰ τὴν συνθετικὴν αὐτοῦ παντοδυναμίαν, δὲν ἐσκέφθη τὸ παράπαν περὶ προόδου, ἐθεωρησεν ἑαυτὸν ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος. Πάντες οἱ πρὸς αὐτοῦ λαοὶ καὶ πολιτιποὶ ὀλιγωδήτησαν καὶ κατεφρονήθησαν ὡς βάρβαροι, ἐστερημένοι πλήρους συνειδήσεως τῶν πραγμάτων. Ἡ Ρώμη ἐπίσης. Τὸ χριστιανικὸν δραμα ἔξεδηλώθη οὐράνιον μᾶλλον ή ἐπίγειον. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀπο-

καλύπτων εἰς αὐτὸν τὸ ἀπόρρητον τῆς εὐτυχίας διὰ τῆς πίστεως μᾶλλον ἢ τῆς ἐρεύνης.

Ο μέσος αὖτε ἔτι μᾶλλον ἐσκοτίσθη καὶ ἡλλοφρούρισεν ἐκ τῆς ἀπολύτου θρησκευτικῆς πίστεως πρὸς τὸν ἄγω τῶν αἰσθήσεων κόσμον. Μία μόνη Δύναμις, ἡ τοῦ Θεοῦ, κυριαρχεῖ καὶ κατένθυνει τὴν φύσιν καὶ τὸν ἀνθρώπον, τὸ τελειότερον τῶν δημοιογημάτων αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Κατὰ τῆς παριβασιλείας ταύτης, τῆς περιαγαγούσης τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς τὴν ἐσχάτην ἥθικήν καὶ πνευματικήν ἄγρουαν καὶ ἀναρρίζαν, ἔμελλε ν' ἀντιδράσῃ καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ ἡ Ἀναγέννησις τῶν ἐπιστημῶν, τῶν τεχνῶν, τῶν γραμμάτων. Οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι ἦσαν ὠφειλώτεροι πρὸς κατανόησιν σχετικήν τῆς ἀληθείας. Ἐν τῇ παραβολῇ τῶν παλαιῶν πρὸς τὰ σύγχρονα, οἱ μυσταγωγοὶ τῆς Ἀναγέννησεως κατεῖδον τὴν μεγάλην διαφοράν τούτων πρὸς ἐκεῖνα κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τῆς συγχρόνου γνώσεως. Ἡ ἐπιστήμη τῆς φύσεως ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν ἐρευνητικὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων νέα πρόσματα καὶ νέας λύσεις καὶ ἐφαρμογὰς προβλημάτων. Ἐπῆλθον οὖσιαδέσποται μεταμορφώσεις ἐν τῇ Ἰστορίᾳ ἐξελίξει τῶν ἀνθρώπων πραγμάτων ἡ βιολογικὴ ἐπιστήμη, ἡ ἀστρονομία, ἡ μηχανική, ἡ χημεία, ἡ ιατρική κατέστησαν τὸν ἀνθρώπινον βίον πληρέστερον. Ή κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς Ἰστορίας, καθ' ἂς ἐκράτει ἡ χορδοειδεστέρα ἄγνοια τῶν φυσικῶν καὶ τῶν ἥθικῶν φαινομένων, ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν ὅποιων δ' ἀνθρώ-

πινος γοῦς διέβλεπεν ἐκάστοτε οὐδησθάνετο τὸν δάκτυλον καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς θείας δυνάμεως, ὡς Προνοίας. Ἡ ἔκτασις τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου μονονούχῃ ἐξεμηδενίσθη διὰ τοῦ ἀτμοῦ, διὰ τοῦ ἥλεκτρισμοῦ, διὰ τοῦ φαδίου. Θρίαμβος τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Ἄλλος εἶπεν χίαι αὗται κατ’ οὐδὲν συνετέλεσαν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, πρωτίστως εἰς τὸ σκεπτόμενον καὶ αἰσιθάτομενον διν’ ὃς ὁ ἥρως τοῦ Γκαῖτε, δὲν εἶτε εὐτυχέστερος, γινώσκει, ἄλλα δὲν γινώσκει τὰς πρώτας ἀρχὰς τῶν πραγμάτων, τὰ αἴτια καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς δημιουργίας. Ἡ ἐπιστήμη διδάσκει, φωτίζει, ἄλλα δὲν θεραπεύει τὴν πλήρη δίψαν τῆς γυνώσεως. Ἐκ τούτου ή ἀνθρωπίνη κακοδαιμονία: "Οσῳ μᾶλλον προσπαθεῖ ὁ γοῦς τοῦ ἀνθρώπου νὰ εἰσιδύσῃ εἰς τὰ ἀδυτα τοῦ φυπικοῦ καὶ τοῦ ἥθυκοῦ κόσμου, νὰ μαρτεύσῃ αὐτά, νὰ τὰ ἐξιχνιάσῃ, κατανοεῖ, διτε η ἐνέργεια αὗτη ἀδύνατον ν’ ἀπολήξῃ εἰς τὸ πόθούμενον ἀποτέλεσμα. Τί άλλο εἶτε τοῦτο η ἡ χειρίστη κακοδαιμονία;

Ο ἀγνοῶν τυγχάνει εὐτυχέστερος τοῦ γυνώσκοντος. Ἡ σύγχρονος κοινωνία, οἷα ἐξειλίχθη καὶ διεπλάσθη αὐτομάτως καὶ διὰ τῆς σκέψεως, δὲν εἶτε ὑπερτέρα ἥθυκῶς μόνον τῶν παλαιοτέρων κοινωνιῶν, ἄλλα καὶ φυσιολογικῶς ὑπερτερεῖ. Ο λεγόμενος πολιτισμός, καταχρώμενος τὰ προσίματα τῆς προόδου, ἔγινες γενεῶν δλιγίστων καταλήγει εἰς τὸν ἐκφυλισμόν, εἰς τὴν πτῶσιν τοῦ γένους καὶ τοῦ εἰδους, τῶν

ἀτόμων καὶ τῶν διμάδων. Κατὰ τὸ παρελθόν δὲ ἀνταγωνισμὸς ἐτύγχανεν εὐεργετικὸς καὶ ζωτικότατος, ἐνισχύων τὸν φυσικὸν καὶ τὸν ἡθικὸν δργανισμὸν τῶν ἀνθρώπων, ἐμπνέων αὐτοῖς φρόνημα γενναιότερον. Ἐλλὰ σήμερον, παρὰ τὰ ηρούγματα τῆς θρησκείας, τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἀνθρωπίης ἀλληλεγγύης δὲ ἀνταγωνισμὸς οὐτος, ἡ δημιουργικὴ δύναμις τῆς Ἰστορίας, ἀπώλεσεν ἐξ ὀλοκλήρου τὸν ἡθικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα.² Ωργανώθη κατὰ τόπον ἐπιβλαβίστατον πρὸς τὰ κοινωνικά συμφέροντα. Ἀλλοτε ἦτο φιλότιμος ἄμιλλα, σήμερον ἐκδιλοῦται ὡς δργάνωσις τάξεων καὶ διμάδων, ἀποβλεπουσῶν εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἐκμηδένισιν. Κεφάλαιον καὶ ἐργασία ἴστανται ἀντιμέτωποι, ἀδιάλλακτοι ἐχθροί· οἶος δῆποτε καὶ ποτὲ εἴνε δικήσων, δὲ ἀγῶν θὰ ἐξακολούθησῃ ἀδυσάπητος μέχρι τῆς καταστροφῆς, οἵτις ἔσται ἡ συντέλεια τῶν συγχρόνων πεπολιτισμένων κοινωνιῶν. Φρονοῦσιν αὖται, ἐνασμενίζονται, διτε εὖδον τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ καλόν, αὐτὸς τὸ ἀγαθόν. Ἀλλ' ἡ βαθυτάτη ἐρευνα τῶν πραγμάτων μαρτυρεῖ περὶ τοῦ ἐγαντίου. Τὸ ἀγαθὸν ἀκατανόητον ἄνευ τῆς εὑδαιμονίας. Ἀλλὰ ποῦ εὑδίσκεται αὕτη; Τοῦτο ἐξεταστέον.

Πολιτισμός, πρόδος καὶ εὐδαιμονία κατ' ἀκολουθίαν τυγχάνουσιν ἀσυμβίβαστα. Μόνος δὲ αἰσθανόμενος, δὲ συμπάσχων ἀνθρώπως αἰσθάνεται ἕαυτον εὗτυχη· δὲ ἀπαθής, δὲ μισάλληλος, τοιοῦτος δὲ καθίσταται δὲ ἀνθρώπος ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἐρεύης καὶ τῆς γιγάντεως, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἡέκτηται ἀγτίληψιν

τῆς εὐτυχίας. Ἡ ἐγωπάθεια αὐτοῦ ἀποκλείει πᾶσαν συμμέτοχήν εἰς τὴν δόδυνην τῶν συμβιούντων.

Ἐν ταῖς ἀπολιτίστοις κοινωνίαις ὁ ἀνθρώπος ἥτοι φιλανθρωπότερος, ἐπέτασσεν αὐτῷ τοῦτο πρωτίστως ἡ θρησκευτικὴ ἡθικότης. Εἶνε ἀληθές, διὸ ὁ ἀνήκων εἰς ἄλλοτοιαν πατριάν, φυλήν, ἐθνικότητα, ἐνθεωρεῖτο ξένος, ταυτέστιν ἔχθρος. Ἀλλὰ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καθ' ὅν ἡ ἀνθρωπίνη ἐπικοινωνία ἥτοι ἐλαχίστη, συγμολογοῦντο συνθῆκαι φίλιας, ίερὸν φρέσουσαι χαρακτῆρα, μεταξὺ τῶν λαῶν. Ὅρια πιστὰ καὶ ἀπαραβίαστα. Κατὰ τοὺς σημερινοὺς χρόνους κηρύσσεται μὲν τὸ δίκαιον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου, ἡ ἐλευθερία αὐτοῦ καὶ ἡ αὐτονομία, διαπορευατεύονται καθ' ἑκάστην καὶ συγμολογοῦνται συνθῆκαι φίλιας καὶ συμμαχίας, ἐγκαρδίου συνεννοήσεως, ἀλλὰ ταῦτοχρόνως ἀθετοῦνται καὶ παραβιάζονται ἐν περιπτώσει, καθ' ἥν ἄλλη συνθήκη δύναται νὰ παράσχῃ μεῖζονα ὠρελήματα εἰς τοῦτον ἢ ἐκεῖνον ἐκ τῶν συμβαλλομένων. Ἡ διεύρητος ἡθικὴ εἶνε ἀρνητική πάσης ἡθικῆς ἀνεγγωρισμένης ὑπὸ τῶν κοινωνικῶν κανόνων. Ἐπιτρέπει πᾶσαν ἀνήθικον πρᾶξιν ἢ ἐνέργειαν. Τὸ συμφέρον. Τοῦτο καὶ μόνον ὁ ἡθικὸς κατὼν τῶν διεύρων κοινωνιῶν.

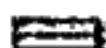
Ἡ γρῶσις, καὶ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ἡ ἐγωπάθεια καὶ ἡ μισαλληλία, ἐξηφάνισεν ἐξ ὅλοκλήρου ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς πᾶν αἴσθημα καὶ ἰδεῶδες. Τὰ πάντα πρὸς τὸ θεαθῆναι. Ἡ εἰλικρίνεια καταχλευάζεται ὑπὸ τῶν θετικῶν καὶ τῶν σοβαρῶν διανοούμένων.

Ὑποκρισία. αὕτη ἡ σύγχρονος ἀρετή, μετημφρεσμένη. Ἡ κοινωνία χρόνος μετημφρεσμένων, ἀπατώντων καὶ ἀπατωμένων, χλευαζόντων καὶ χλευαζόμενων.

Κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν ταῦτην περίοδον, κατόπιν τοσούτων φρουραλέων καταστορῶν ἐκ τῆς Ἑλλείφεως πάσης φιλανθρωπίας καὶ χάριτος, ἡ ὑποκρισία περιεβλήθη τὸ προσωπεῖον τῆς φιλανθρωπίας. Ὁ Νεόπλουτος, δὲ αἰσχροκερδής, δὲ πλούτισθεὶς καὶ εὐπορῶν ἐκ τῶν συμφροδῶν τοῦ πολέμου, ἔξαραγκάζεται ἐκ φόβου μᾶλλον ἢ ἐκ στοργῆς πρὸς τὴν δυστυχίαν, νὰ ἐπιδείξῃ τὰ φιλάνθρωπα αὗτοῦ αἰσθήματα, συντρέχων τὴν συμφροδάν. Δὲ γ πράττει τοῦτο ἐθελούσως, ἀγροεῖ τὸ ψητό—δ ποιεῖ ἡ δεξιά, μὴ γυνώτῳ ἡ ἀριστερά. Ἐκ τούτου ἡ δργάρωπις καὶ ἡ διαφήμισις δημοσίων ἑορτῶν καὶ φεμάτων, τὸ ἐκ τῶν εἰσπράξεων τῶν δρόσων χρηματικὸν ποσὸν διατίθεται ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν καὶ τῶν πασχόντων. Ἡ τοιαύτη ἀντίληψις τῆς φιλανθρωπίας, ἡ διατυμπάνις, μᾶλλον διαπόμπευσις, τῆς ἀγαθοεργίας τυγχάνει ἀρίδηλον μαρτύριον τῆς ψυχικῆς ρύσου, τῆς κατατυχόσης τὴν σύγχρονον ἀνθρωπότητα. Ἀπώλεπε τὴν παλαιάν αὗτῆς εὐγένειαν ἡ φιλανθρωπία. Ὁ μέσος αἰών μὲ τὰ ἀσυλα αὗτοῦ, τὰ μοραστήρια, τὰ εὐαγγίδερά πάσης μορφῆς, δὲ ὑπὸ πολλῶν διασυρόμενος καὶ κακολογούμενος, ἵτο ἀνθρωπιστικότερος καὶ φιλανθρωπώτερος τῶν σημερινῶν πολιτικῶν κοινωνιῶν δικαίων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτην.

Ανεπτύχθη ἡ πρόοδος, ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατ-

ἐπίφασιν μόνον. Πρόδοσς, ἐντελέχεια ἐν ταῖς φυσικαῖς γνώσεις καὶ τοῖς πορίσμασιν αὐτῆς καὶ ταῖς ἐφαρμογαῖς. Ἀλλ᾽ ἐν τῷ ήθικῷ κόσμῳ, τῷ κοινωνικῷ βίῳ, ἐλαχίστη. Ἐκδηλοῦται καθ' ἑκάστην ἐπὶ τὰ χείων ἡ διαρθροῦσα τοῦ γένους καὶ τοῦ εἶδους, τῶν ἀτόμων καὶ τῶν διμάδων, δὲ Ἐκφυλισμός. Πρόστεον ἦτο ἄγνωστος ἡ ἔννοια αὐτοῦ, τὰ ἀλτιὰ. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, πρὸ τῶν ποικίλων παθολογικῶν φαινομένων, ἀτομικῶν καὶ κοινωνικῶν, δὲ ἐκφυλισμὸς κατέστη τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας.

Ο πολιτισμός δὲν ἀναπτύσσεται αὐτομάτως, δὲν εἶναι δημιούργημα ὑπερφυοῦς Δυνάμεως, Προορίας, διευθυνούσης τὸν ἀνθρώπον πρὸς πραγμάτων τοῦ ἀληθοῦ, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ. Κατορθοῦται ἑκάστοτε ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ὑπὸ τὴν δημιουργικὴν ἐνέργειαν τῶν ἀνθρωπίτικων δυνάμεων, ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν ἐπιδιωκόντων μείζονα καὶ πληρεστέραν ἀντίληψιν, γνῶσιν, ἄλλα καὶ φυσικὴν καὶ ήθικὴν εὑρεξίαν, εὐδαιμονίαν. Νεῦρα, μυῶντες, ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῶν δὲ ἐγκέφαλος, ἀποτελοῦσι τὴν πανοθενῆ δύναμιν, διὸ ἡς ἔξελίσσεται δὲ ἐξευγενισμὸς καὶ ἡ ἀποτελείωσις τοῦ ἀνθρώπινου δυντος, ἔξερχομένου τῆς θηριώδους κατάστασεως, ὑπερτέρου καθισταμένου ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν τῶν δογανικῶν δημιουργημάτων. Ἐκ τῆς ἐνέργειας ταύτης τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τοῦτο μετά τινα χρόνον ἀπώλεσε τὴν ἐγεργὸν δύναμιν καὶ ζωήν,

καθίσταται γαλαράτερον ή κατὰ τὸ παρελθόν. Ἡ ἐνέργεια ἀπῆτη εἰ μεγάλας προσπαθείας, κακοπαθείας, πολλὴν δόπιν ἔπιπλεως τῶν τεύχων, κατ' ἀκολουθίαν καὶ ὅδηγη ὑπέρμετρον. Ἐκ τῆς ἐξελίξεως ταῦτης τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐπέρχονται ἀγαστατώσεις, συρράξεις, ~~καὶ θίσταται~~^{σύντομον οὐαντόν} αὔτιθέσεις ἐν τοῖς κόλποις τῶν ἀνθρωπίνων κοιλωνῶν, ἐκγένευσισμέρων ἥδη καὶ ταλαιπωρουμένων ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς χρήσεως. Καταλαμβάνεται ὁ ἐγκέφαλος ἐκ πολλαπλῆς σκοτοδίης, ή γυρῶσις ~~καὶ θίσταται~~^{αἴρεται} ἡ φρεβεφωτάτη τῶν συμφροδῶν θλίψις, ἐξουθένεται. Ἐπιδιώκει τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ενθύμεται τὸ κακόν, τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἀντ' αὐτῆς τὴν ὁδόνην. Ηδονὴ καὶ ὁδόνη συμφύδονται ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ κατὰ τρόπον ἀλλοπροσαλλον. Ἐπὶ τέλευτα, μὲν ἐκ τῆς ἀπονίας τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἡ πρώτη δύναμις, ἥτις ἥθελεν ἐμφανισθῆναι τῇ διαταράξει ταύτῃ, κατορθοῦται ἐπικρατήσῃ. Ἀλλ' ὁ βίος οὗτος, καὶ ἐν τῇ φύσει καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, δὲν ἐξελίσσεται δυναλῶς καὶ καρονικῶς ἐπιπρόσθιον ἐναγκάτητες, δυσχέρειαι, ἀντιδράσεις καὶ ἀποτέλεσμα αὐτῶν ἡ θλίψις καὶ ἡ ὁδόνη. Τὸ ἀγαθὸν ὑπόχωρεῖ πρὸ τῆς μείζονος δυνάμεως τοῦ κακοῦ. Ἡ ἀνθρωπίνη προσπάθεια ἐπιδιώκει ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας δι' ἀγώνων καὶ θυσιῶν τὰ δημιουργήσῃ αὕτησιν εὐτυχίας, ἀλλὰ τὰ πράγματα, ἡ κατάχρησις τούτεστι τῆς δυνάμεως, τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἀπολίγουν τὰ ἀποτελέσματα καθ' ὀλοκληρίαν ἀντίθετα—τὰ συμφροδῶν καὶ ὁδόνην.